

Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1998 • No. 3

25.3.1998

Julkaistu uudelleen 2002

Niina Pautola

Baltian talouskatsaus 1997

Suomen Pankki

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Niina Pautola

Baltian talouskatsaus 1997

Tiivistelmä

Kokonaistuotanto kasvoi viime vuonna nopeasti kaikissa Baltian maissa. Virossa tuotannon kasvu oli niin nopeaa, että useat tarkkailijat huolestuivat maan talouden ylikuumenemisestä. Inflaatio laski kaikissa maissa edellisestä vuodesta, mutta Virossa kuluttajahintojen nousu kiihtyi vuoden loppua kohden. Ulkomaankauppa oli edelleen selvästi alijäämäistä kaikissa Baltian maissa. Tämä on merkinnyt myös suuria vaihtotaseiden alijäämiä. Kaikissa Baltian maissa pankkien luotonanto kasvoi viime vuonna selvästi, mutta nopeinta kasvu oli Virossa, jossa keskuspankki kiristi pankkeja koskevia määräyksiä loppuvuodesta hillitäkseen lainanantoa. Viime vuonna yksityistämisen päähuomio keskittyi suuriin yrityksiin.

Asiasanat: Viro, Latvia, Liettua, talouskehitys, inflaatio, ulkomaankauppa

1 Tuotanto ja työllisyys

Viime vuonna kokonaistuotanto kasvoi kaikissa Baltian maissa. Viron talous kasvoi niin Latviaa ja Liettuaa kuin muitakin Keski- ja Itä-Euroopan maita nopeammin. Viron keskuspankin arvion mukaan bruttokansantuote kasvoi viime vuonna 9 %. Nopeinta kasvu oli vuoden toisella neljänneksellä, jolloin kokonaistuotanto kasvoi peräti 12.4 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Viron talouden nopea kasvu nostatti pelkoa Viron talouden ylikuumenemisestä, johon mm. Viron keskuspankki puutui nostamalla liikepankkien vakavaraisuusvaatimusta 8 prosentista 10 prosenttiin viime loka-kuusta lähtien. Latvian tilastoviranomaisten mukaan bruttokansantuote kasvoi viime vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 5.6 %. Liettuaassa kokonaistuotanto kasvoi alustavien arvioiden mukaan 6 %.

Virossa vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla eniten kasvoivat metsäteollisuus (30.5 %), rahoituspalvelut (30 %) tehdasteollisuus (22 %) sekä liikenne (21 %). Latviassa vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana talouskasvua vauhdittivat erityisesti palvelujen (7.7 %), rakennustoiminnan (8.2 %) sekä liikennesektorin (9.0) kasvu. Liettuaassa eniten kasvoivat maatalous- ja teollisuustuotanto, kauppa sekä liikenne. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin mukaan Viron reaalin bkt on tällä hetkellä 76 % entisen Neuvostoliiton romahtamista edeltävästä tasosta. Latviassa ja Liettuaassa vastaavat luvut ovat 54 % ja 44 %.

Talouden rakennemuutoksen myötä erityisesti kaupan ja palveluiden sekä pankki- ja vakuutustoiminnan osuus kansantulosta on kasvanut kaikissa Baltian maissa. Vastaavasti maatalouden ja teollisuustuotannon osuudet koko-

naistuotannosta ovat supistuneet. Virossa ja Latviassa palvelujen osuus bruttokansantuotteesta oli viime vuonna yli 60 % ja Liettuassa yli 50 %. Teollisuustuotannon elpyminen jatkui kuitenkin kaikissa Baltian maissa jo toista vuotta peräkkäin. Virossa ja Latviassa teollisuustuotanto kasvoi viime vuonna peräti 13 % edellisestä vuodesta. Liettuassa vastaava kasvuluku oli 4.5 %¹. Maa- ja metsätalouden osuus bruttokansantuotteesta oli Virossa 4 %, Latviassa 8 % ja Liettuassa 11 %.

Latviassa työttömien osuus työvoimasta oli 7 % viime vuoden lopussa. Liettuassa työttömiä oli joulukuun alussa 6.7 %. Virossa työttömiä oli viime vuoden marraskuun lopussa 4.6 %. Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankin mukaan työttömyys vuonna 1996 oli Virossa 3.0 %, Latviassa 7.1 % ja Liettuassa 6.4 %. Kaiken kaikkiaan työttömyys vaihtelee alueellisesti hyvin paljon. Maaseudulla ja harvaanasutuilla alueilla työttömiä on suhteellisesti enemmän kuin suurimmissa kaupungeissa. Virossa työttömyys on suurinta maan itä- ja eteläosissa, saarilla sekä raja-alueilla. Latviassa työttömyys on keskittynyt maan kaakkoisosaan ja työttömistä yli puolet on pitkäaikaistyöttömiä (yli 12 kk). Liettuassa taloudellinen toiminta on keskittynyt erityisesti Vilnan, Kaunasin ja Klaipedan kaupunkeihin, kun taas työttömiä on eniten maatalousalueilla.

2 Raha- ja pankkisektori

Viro pitäytyi valuuttakurssipolitiikassaan jo vuonna 1992 käyttöön otetussa valuuttakomiteajärjestelmässä (currency board). Tässä järjestelmässä kierrossa olevan rahan määrä riippuu suoraan keskuspankin valuuttavarannosta, eikä keskuspankillla siis voida katsoa olevan itsenäistä rahapolitiikkaa. Viron keskuspankin pääjohtaja Vahur Kraftin mukaan Viron kruunu irrotetaan Saksan markasta ja kiinnitetään euroon heti, kun mahdollisuus ja tarve siihen ilmenee. Valuuttakomiteassa kruunu on ollut kiinnitettynä Saksan markkaan vaihtosuhteella 1 DEM = 8 EEK. Latviassa ei ole virallisesti valuuttakomiteajärjestelmää, mutta käytännössä

sielläkin keskuspankki on pitänyt huolen siitä, että keskuspankkiraha on kokonaan katettu valuuttavarannolla. Liettua ilmoitti jo vuoden 1996 lopulla, että se aikoo luopua vuonna 1994 käyttöön otetusta valuuttakomiteajärjestelmästä. Viime vuonna keskuspankki otti käyttöön jo rahapolitiikan instrumentteja, joita ei normaalisti valuuttakomiteassa käytetä. Tämän vuoden aikana valuuttakurssijärjestelmän määräävää lakia on tarkoitus muuttaa siten, että valuuttavarannon ei tarvitse enää kattaa koko keskuspankkirahaa. Liettuan keskuspankki saattaa vaihtaa litin ankkurivaluutan euroksi vuoden 1999 aikana, tai se saattaa valita ankkuriksi valuuttakorin, jonka muodostavat dollari ja euro. Liettuan keskuspankki on halunnut painottaa, että litiä ei tässä yhteydessä devalvoida.

Vuonna 1997 pankkien lukumäärän supistuminen jatkui Virossa ja Liettuassa, Latviassa pankkien lukumäärä pysyi ennallaan. Virossa merkittävin pankkifuusio oli Ühispankin ja Pohja-Eesti Pankin yhdistyminen toukokuussa. Ühispankista tuli siten maan kolmanneksi suurin pankki Hansapankin ja Hoiupankin jälkeen. Virossa on tällä hetkellä kaikkiaan 11 pankkia sekä Meritan sivukonttori. Latviassa oli viime vuoden lopussa 32 pankkia sekä ranskalaisen Societe Generalen sivukonttori. Liettuassa pankkeja toimi vuoden lopussa 11. Liettuan pankkisektorilla on tehty lukuisia uudistustoimia sitten vuoden 1995 pankkikriisin. Erityisesti pankkien valvontaa on pyritty tiukentamaan sekä pääomavaatimuksia korotettu. Liettuan parlamentti päätti viime vuoden kesäkuussa talletussuojaan tehtävistä muutoksista. Kuluvaan vuoden alusta lähtien talletuksille maksettavan korvauksen yläraja nousee aikaisemmasta 5000 litistä 25 000 litiin. Vuoden 1999 alussa korvauksen on määrä nousta edelleen 45 000 ja vuonna 2000 65 000 litiin. Talletussuoja kattaa aikaisempien liti- ja dollarimääräisten talletusten lisäksi kaikkien EU-maiden valuutoissa tehdyt talletukset.

Vaikka pankkien lukumäärä supistuikin Baltian maissa viime vuonna, niin jäljelle jääneet pankit kasvoivat. Kansainvälisessä vertailussa ne ovat kuitenkin edelleen varsin pieniä. Virolaisten pankkien yhteenlaskettu tase oli viime vuoden lopussa 38.8 miljardia kruunua (2.7 miljardia dollaria).

¹ OECD:n ennuste.

Taulukko 1 Nimellinen BKT, milj USD ja reaalisen BKT:n muutos edellisen vuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna

	1996				1997		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Viro	889	1102	1143	1187	981	1185	1204
	0.4 %	2.7 %	4.9 %	7.3 %	10.8 %	12.4 %	11.5 %
Latvia	1133	1271	1294	1375	1206	1408	1482
	2.7 %	1.1 %	4.2 %	3.2 %	2.6 %	6.5 %	7.6 %
Liettua	1567	1882	2263	2151	2070	2312	2574
	5.5 %	1.0 %	4.2 %	4.7 %	3.0 %	11.3 %	2.0 %

Tase kasvoi vuoden aikana 77 %. Latviassa pankkien yhteenlaskettu tase oli viime vuoden lopussa 1.85 miljardia latia (3.1 miljardia dollaria); tase kasvoi vuoden 1997 aikana 63 %. Vuoden 1997 lopussa liettualaisten pankkien yhteenlaskettu tase oli 8.35 miljardia litia (2.1 miljardia dollaria).

Virolaisten pankkien luotonanto kasvoi viime vuonna nopeasti. Vuoden 1997 aikana lainojen määrä kasvoi 73 %. Lainanannon hillitsemiseksi keskuspankki nosti liikepankkien vakavaraisuusvaatimusta 8 prosentista 10 prosenttiin viime lokakuusta lähtien sekä pankkien vähimmäisvarantovelvoitetta kahdesta neljään prosenttiin viime marraskuun alusta. Latviassa pankkien luotonanto kasvoi viime vuonna 61 %. Liettuassa pankkien luotonanto kasvoi vuoden aikana 9 %. Pankkitalletukset kasvoivat Virossa viime vuonna noin 52 %, Latviassa 34 % ja Liettuassa 51 %.

Viro sai viime vuoden huhtikuussa ensimmäisen kansainvälisen luottoluokituksen. Thomson Bankwatch antoi luokituksen BBB- alentuneen inflaation, tasapainoisen budjetin, alhaisen valtionvelan, kasvaneen valuuttavarannon sekä vakaan valuutan ansiosta. Korkea kauppataaseen alijäämä esti Viroa saamasta korkeampaa luokitusta. Latvia ja Liettua saivat vastaavasti luokituksen BB-. Viime vuoden lopussa Viro sai luokituksen BBB+ ulkomaisille lainoille Standard & Poor'silta. Luokitus on Slovenian ja Tshekin jälkeen korkein Itä-Euroopassa. Latvian ja Liettuan vastaavat luokitukset olivat BBB ja BBB-.

Viron lokakuun pörssiromahduksen vaikutukset Latviassa ja Liettuassa olivat maltillisia. Tallinnan pörssi on edelleen Baltian maiden vilkkain. Tallinnan pörssi-indeksi nousi viime vuonna 66 %. Joulukuun viimeisenä päivänä indeksi oli 265.35 pistettä. Indeksillä oli korkeimmillaan syyskuun alussa (2.9.), jolloin sen arvo oli 492.97 pistettä. Lokakuun 22. päivänä TALSE-indeksi laski ennätyskelliset 15.3 %. Alimmillaan pörssi-indeksi oli marraskuussa (20.11.), jolloin sen arvo laski 189.63 pisteeseen. Latviassa osakkeiden hinnat nousivat vuoden alusta noin 40 %. Liettuassa viime vuoden maaliskuun alusta käyttöön otettu Litin-indeksi laski vuoden loppuun mennessä lähes 10 %.

Latviassa ja Liettuassa valtion lyhytaikaiset velkapaperit ovat merkittävimpiä instrumentteja kotimaisilla rahamarkkinoilla. Virossa puolestaan jo pitkään harjoitetun tasapainoisen budjettipolitiikan johdosta valtion velkapaperimarkkinat eivät ole samassa asemassa kuin Latviassa tai Liettuassa. Sen sijaan Viron interbank-markkinat toimivat suhteellisen vilkkaasti.

Pankkiluottojen korot laskivat viime vuonna Latviassa ja Liettuassa, mutta nousivat Virossa. Viron kolmen kuukauden Talibor oli joulukuun lopussa 15.7 %, kun se vuotta aikaisemmin oli hieman alle 8 %. Kaikkien myönnettyjen luottojen keskikorko pysyi lähes ennallaan 14 prosentissa. Latviassa kaikkien lyhytaikaisten luottojen keskikorko laski ollen vuoden lopussa 12.5 %, kun se vuoden alussa oli noin 21 %. Liettuassa keskimääräiset lainakorot laskivat tammikuun 17 prosentista joulukuun 11.9:ään.

3 Inflaatio ja palkat

Kuluttajahintojen nousu hidastui viime vuonna kaikissa Baltian maissa edellisvuoteen verrattuna. Kaiken kaikkiaan inflaatio aleni eniten Latviassa ja Liettuassa. Vuoden 1997 tammikuussa kuluttajahintojen nousu vuositasolla oli noin 12.6 % Virossa, 11.4 % Latviassa ja 12.6 % Liettuassa. Joulukuussa inflaatio oli laskenut 7 prosenttiin Latviassa ja 8.5 prosenttiin Liettuassa. Virossa kuluttajahintojen nousuvauhti hidastui vuoden alun jälkeen, mutta kiihtyi vuoden loppua kohti. Joulukuussa mitattu vuosi-inflaatio oli 12.5 %. Inflaatio on hidastunut Baltian maissa sitä mukaa, kun erityisesti teollisuustuotteiden hinnat ovat konvergoituneet kohti maailmanmarkkinahintoja.

Viron Latviaa ja Liettuaa korkeampi inflaatio selittyy osittain sillä, että Viron nopeampi talouskasvu aiheuttaa paineita palkkoihin ja hintoihin. Lisäksi Latvia ja Liettua eivät vielä ole nostaneet hallinnollisesti asetettuja hintoja yhtä paljon kuin Viro ja näin ollen on todennäköistä, että Viron inflaatio laskee tulevaisuudessa muita Baltian maita nopeammin. Erityisesti energian ja lämmityksen hinnat ovat edelleen osittain kontrolloituja eivätkä ne vastaa maailmanmarkkinahintoja tai edes sitä hintatasoa, jolla energiayritysten kustannukset tulisivat katetuiksi. Virossa viime vuoden kesäkuussa allekirjoitettu ja kuluvan vuoden alussa voimaan tullut uusi laki velvoittaa energiantuottajat asettamaan hinnat siten, että ne vastaavat tuotantokustannuksia. Lopullisista hinnoista päätetään yhdessä talousministeriön alaisuudessa toimivan energiataarkastajan kanssa. Kaiken kaikkiaan hallinnollisesti asetetut hinnat nousivat vuoden 1997 tammikuusta tämän vuoden tammikuuhun noin 19 %. Veden ja julkisen liikenteen hintoja nostettiin viimeksi kuluvan vuoden tammikuussa, sähkön ja palavakiven hintojenkin odotetaan nousevan tänä vuonna.

Latviassa sähkön hinta nousi viimeksi viime vuoden heinäkuussa ja polttoaineiden hinnat syyskuussa. Kokonaisuudessa hallinnollisesti määrättyjen hintojen nousu oli vaikutukseltaan vähäinen. Liettuassa viime vuoden toukokuussa hyväksytyyn uuden lain mukaan lämmityksen, sähkön ja kaasun hinnat

eivät enää määräydy hallinnollisesti vaan tuottajat päättävät niistä itse. Lain voimaantumisen jälkeen energian ja lämmityksen hintoja nostettiin ensimmäisen kerran viime vuoden elokuussa.

Tuottajahinnat ovat nousseet kaikissa Baltian maissa hitaammin kuin kuluttajahinnat. Tuottajahintainflaatio oli Virossa 8.1 %² (10 % vuonna 1996), Latviassa 3.6 % (8 %), Liettuassa 1.2 %³ (12 %).

Baltian maiden keskipalkat ovat läntisiin teollisuusmaihin verrattuna edelleen alhaisia. Lisäksi alueelliset erot kaupunkien ja maaseudun sekä pienempien paikkakuntien välillä ovat suuria. Virossa palkat ovat olleet järjestelmällisesti korkeampia kuin Latviassa ja Liettuassa vuoden 1995 kevästä lähtien. Dollarimääräiset palkat nousivat vuoden 1997 kolmannella neljänneksellä vuositasolla noin 6 % Virossa, 11 % Latviassa ja 26 % Liettuassa.

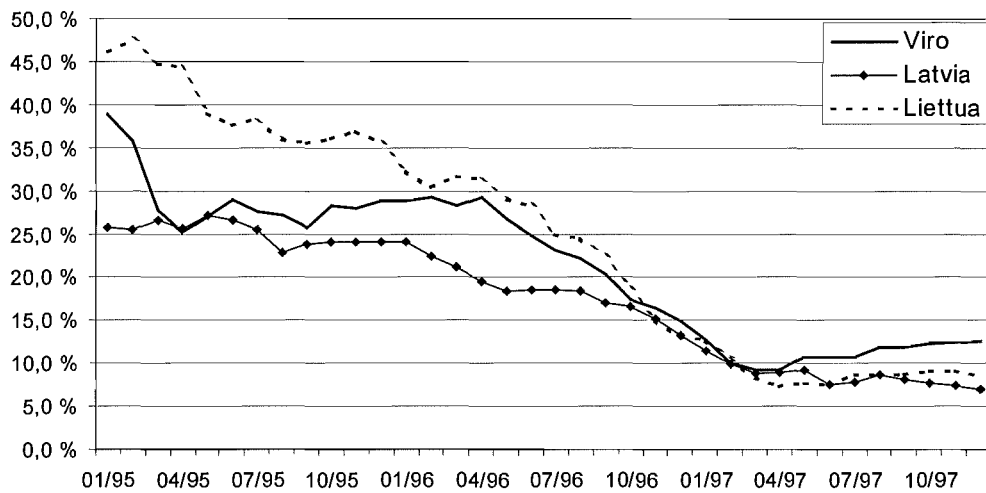
4 Ulkomaankauppa, vaihtotase ja ulkomaiset investoinnit

Baltian maiden vaihto- ja kauppataaseet olivat ennätyksellisen alijäämisiä viime vuonna. Virossa kauppataase oli 21 miljardia kruunua (1.5 miljardia dollaria) alijäämäinen. EU:n arvioiden mukaan koko vuoden alijäämä olisi lähes 28 % bruttokansantuotteesta. Suuren alijäämän taustalla on entisestään kasvanut kotimainen kysyntä. Viennin arvo oli 40.4 ja tuonnin 61.5 miljardia kruunua. Sekä viennin että tuonnin arvo kasvoi noin 60 % vuodesta 1996. Tämä kertoo mm siitä ettei kruunun reaalin vahvistuminen ei ole merkittävästi haitannut Viron kilpailukykyä. Vuonna 1996 kauppataaseen alijäämä oli 13.9 kruunua (1.2 miljardia dollaria). Viro vei eniten Venäjälle, jonka osuus Viron viennistä oli 18 %. Vienti Suomeen oli 17 % ja Ruotsiin 13 % kokonaisviennistä. Suurimman osuuden viennistä muodostivat koneet ja laitteet, elintarvikkeet, tekstiilit ja puutavara. Tuonnin puolella Viron tärkeimmät kauppakumppanit olivat niin ikään Suomi (31 %), Venäjä (12 %) ja Ruotsi (10 %).

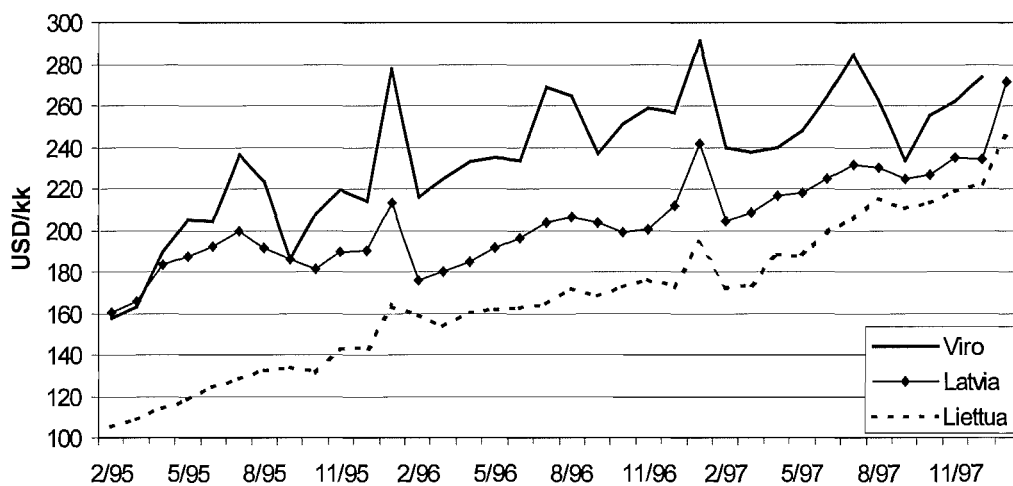
² Muutos lokakuusta 1996 lokakuuhun 1997.

³ Muutos joulukuusta 1996 marraskuuhun 1997.

Kuva 1 Baltian maiden inflaatio vuoden 1995 alusta

Kuva 2 Baltian maiden kuukausipalkat dollareina vuoden 1995 alusta

Tärkeimpiä tuontitavaroita olivat koneet ja laitteet, elintarvikkeet sekä kulkuneuvot.

Latviassa viime vuoden kauppataase oli 611 miljoonaa latia (1.1 miljardia dollaria) alijäämäinen. EU:n ennusteen mukaan alijäämä oli noin 21 % bruttokansantuotteesta. Vienti oli arvoltaan 972 ja tuonti 1582 miljoonaa latia. Vienti kasvoi edellisestä vuodesta 22 % ja tuonti 24 %. Vuonna 1996 Latvian kauppataaseen alijäämä oli 482 miljoonaa latia (875 miljoonaa dollaria). Latvia vei viime vuonna eniten Venäjälle (21 %), Isoon-Britanniaan (14 %) ja Saksaan (14 %). Merkittävimpiä vientitavaroita olivat puutavara, tekstiilit, koneet ja laitteet sekä metallit. Tuonnissa tärkeimpiä kauppakumppaneita olivat Saksa (16 %), Venäjä (16 % ja Suomi (10 %). Suurimman osuuden tuonnista muodostivat mineraalit, kemian teollisuuden tuotteet sekä metallit.

Liettuassa viime vuoden kauppataaseen alijäämä oli 7 miljardia litiä (1.75 miljardia dollaria). EU:n arvioiden mukaan alijäämä oli kaiken kaikkiaan noin 19 % bruttokansantuotteesta. Vienti oli 15.3 miljardia litiä ja tuonti 22.4 miljardia litiä. Vienti kasvoi edellisestä vuodesta 14 % ja tuonti 23 %. Vuonna 1996 kauppataaseen alijäämä oli 4.8 miljardia litiä (1.2 miljardia dollaria). Liettua vei eniten Venäjälle, minne meni 24 % kokonaisviennistä. Tuonnissa Venäjän osuus oli 25 %. Muita merkittäviä vientimaita olivat Saksa (12 %) ja Valko-Venäjä (11 %). Venäjän lisäksi tärkeitä tuontimaita olivat Saksa (18 %) ja Valko-Venäjä (2 %).

Baltian maiden keskinäisen kaupan vapauttaminen eteni viime vuonna kohtalaisesti. Marraskuun lopulla maiden talousministerit allekirjoittivat sopimuksen, jolla poistetaan maiden väliset muut kuin tullimaksujen luonteiset kaupan esteet. Sopimuksen myötä poistuvat siis kaupan tekniset esteet, minkä jälkeen Baltian maiden keskinäisessä kaupassa noudatetaan Euroopan unionin säännöksiä eikä ylimääräisiä kauppakäytäntöjä enää tarvita. Sopimuksen odotetaan kasvattavan kilpailua sekä nopeuttavan kauppaaan liittyvää sertifiointiprosessia. Sopimus on osa Baltian maiden tulliliittohanketta ja toistaiseksi se on ratifioitu vasta Viron parlamentissa. Baltian maiden teollisuustuotteita koskeva vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo vuodesta 1994 lähti-

en ja maataloustuotteiden vapaakauppasopimus astui voimaan viime vuoden alussa.

Myös vaihtotaseet olivat viime vuonna Baltiassa alijäämäisiä. Kaikissa kolmessa maassa vaihtotaseen alijäämä oli kuitenkin pienempi kuin kauppataaseen alijäämä, lähinnä palvelutaseen tulojen ansiosta. Vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana vaihtotaseen alijäämä Virossa oli 4.35 miljardia kruunua (310 miljoonaa dollaria), kun vuoden 1996 vastaavana ajanjaksona alijäämä oli 2.1 miljardia kruunua. Palvelutaseen ylijäämä viime vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana oli 7.4 miljardia kruunua, jossa on noin 50 % kasvua vuoden 1996 vastaavan ajanjakson 4.8 miljardista. Virossa palvelutaseen ylijäämää nosti sekä transitliikenne Venäjään ja Venäjältä sekä turismi. Latviassa kolmen ensimmäisen neljänneksen vaihtotaseen alijäämä oli 190 miljoonaa latia (340 miljoonaa dollaria), kun edellisenä vuonna vastaava alijäämä oli 67 miljoonaa latia. Myös Latviassa palvelutase on selvästi ylijäämäinen, ja siellä erityisesti transitliikenteen ansiosta. Viime vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana palvelutaseen ylijäämä oli 117 miljoonaa latia, eli 32 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Liettuassa kolmen ensimmäisen neljänneksen vaihtotaseen alijäämä oli 2,4 miljardia litiä (595 miljoonaa dollaria). Alijäämä kasvoi selvästi edellisen vuoden vastaavan ajanjakson 1,5 miljardista litistä. Liettuassa palvelutaseen ylijäämä oli vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana 390 miljoonaa litiä, eli ylijäämä ei ollut muuttunut vuoden 1996 vastaavasta ajanjaksosta lainkaan.

Suorat sijoitukset kaikkiin Baltian maihin kasvoivat viime vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana. Suorat sijoitukset Viroon olivat 2.1 miljardia kruunua (150 miljoonaa dollaria). Edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona suorat investoinnit olivat ainoastaan 530 miljoonaa kruunua. Latviassa investoinnit olivat 120 miljoonaa latia (215 miljoonaa dollaria). Koko vuoden 1996 suorat investoinnit olivat 100 miljoonaa latia. Liettuassa kolmen ensimmäisen neljänneksen suorat sijoitukset olivat noin miljardi litiä (250 miljoonaa dollaria). Vuonna 1996 vastaavan ajanjakson investoinnit olivat vain 350 miljoonaa litiä. Latviassa ja Liettuassa nopeutunut yksityistäminen on houkutelut suoria ulkomaisia investointeja selvästi aiempaa enemmän.

Taulukko 2 Vaihtotase, kehitys neljännesvuosittain 1996-1997

Viro	Q1/97	Q2/97	Q3/97	Q4/96-Q3/97	Prosentteja BKT:stä Q4/96- Q3/97
Vienti	8463.5	9610.6	10483.8	36157.5	58.9 %
Tuonti	12537.4	15017.0	15537.3	55936.7	91.2 %
Kauppatase	-4073.9	-5406.4	-5053.5	-19779.2	-32 %
Vaihtotase	-1768.7	-1242.9	-1338.2	-6713.2	-10.9 %

Taulukko 3 Latvian vaihtotase, miljoonaa latia

Latvia	Q1/97	Q2/97	Q3/97	Q4/96-Q3/97	Prosentteja BKT:stä Q4/96- Q3/97
Vienti	209.7	245.1	251.8	921.8	29.3 %
Tuonti	321.1	392.1	393.2	1490.5	47.4 %
Kauppatase	-111.4	-147.0	-141.4	-568.7	-18.1 %
Vaihtotase	-34.3	-86.6	-68.0	-276.5	-8.8 %

Taulukko 4 Liettuan vaihtotase, miljoonaa litia

Liettua	Q1/97	Q2/97	Q3/97	Q4/96-Q3/97	Prosentteja BKT:stä Q4/96- Q3/97
Vienti	3328.1	3798.5	3903.6	14755.2	40.5 %
Tuonti	4865.5	5561.5	5367.9	21396.2	58.7 %
Kauppatase	-1537.4	-1763	-1464.3	-6641	-18.2 %
Vaihtotase	-862.7	-936.7	-613.8	-3803	-10.4 %

Baltian maihin on tullut sijoituksia varsin paljon myös lainoina pankeille. Näin on etenkin Virossa, jossa kolmen ensimmäisen neljän neksen aikana pankit velkaantuivat ulkomaille lähes 2.3 miljardia kruunua (160 miljoonaa dollaria). Myös portfolioinvestoinnit ovat kasvaneet.

5 Yksityistäminen

Baltian maiden yksityistämishjelmat keskittyivät viime vuonna pääasiallisesti infrastruktuurirityksiin. Lisäksi kuponkiyksityistämisen

sijaan käyttöön on otettu uusia yksityistämismenetelmiä kuten osakkeen merkintä pörssissä, huutokauppa, tarjouskilpailu, suoriin neuvotteluihin perustuva myynti sekä määräaikainen vuokrasopimus, jonka jälkeen vuokraaja voi ostaa kohteen. Maan sekä kiinteistöjen yksityistäminen on edistynyt kaikissa Baltian maissa hitaasti.

Virossa valtion yritysten yksityistäminen on jo loppusuoralla, toisin kuin maan yksityistäminen. Tällä hetkellä yksityisen sektorin osuus on noin 75 % bruttokansantuotteesta. Viime vuoden yksityistämislisällä oli noin 80 valtion

omistuksessa olevaa yritystä. Tärkeimpiin valtion yrityksiin kuuluivat mm. palavakivi-yhtiö Eesti Põlevkivi, energiayhtiö Estonian Energy, teleliikenneyritys Estonian Telecom, Viron postilaitos, sekä Viron Rautatiet. Vaikka enemmistö valtion yrityksistä onkin jo yksityistetty, strategisesti merkittävien yritysten yksityistäminen vie enemmän aikaa. Mitä suurempia ovat myytävät yritykset, sitä suurempi on myös poliittinen vastustus. Tämä näkyy mm. siinä, että suurin osa viime vuoden yksityistämislustalla olevista suurista infrastruktuuriyrityksistä on myös tämän vuoden listalla. Esimerkiksi Viron Rautateiden yksityistämisuunnitelma hyväksyttiin jo viime vuoden huhtikuussa ja suunnitelman mukaisesti junaliikenne jaettiin aluksi neljään tytäryhtiöön. Varsinainen yksityistäminen kuitenkin viivästyi ja sen on määrä tapahtua vasta kuluvan vuoden aikana sen jälkeen, kun uusi rautateitä koskeva laki on hyväksytty. Myös Viron energiayhtiön yksityistäminen lykääntyi, kun Viron hallitus päätti syyskuussa hylätä amerikkalaisen NRG Energyn suunnitelman Viron lämpövoimaloiden yksityistämiseksi. NRG:n ehdotus hylättiin, koska yksityistämisestä ei oltu järjestetty avointa tarjouskilpailua. Hitauden lisäksi toinen ominaispiirre infrastruktuuriyritysten yksityistämässä on ollut vähemmistöosuusien myynti. Esimerkiksi viime vuoden heinäkuussa julistetussa Eesti Gaasin tarjouskilpailussa yhtiöstä tarjottiin vain 12 prosenttia omistusosuutta. Lisäksi vuoteen 2001 asti ulko- ja kotimaan kaukopuhelunopolia hallussaan pitävä Eesti Telekomin osakkeista valtio aikoo myydä tämän vuoden aikana n. 30 prosenttia.

Latviassa loppusyksystä 1997 noin kaksi kolmasosa kaikista yksityistettäväksi tarkoitetuista yrityksistä oli joko yksityistetty tai asetettu selvitystilaan. Virallisen tavoitteen mukaan yksityistäminen tulisi saattaa päätökseen kuluvan vuoden puoliväliin mennessä. Viime vuonna yksityistämismisvirastolla oli kaikkiaan yli 800 yritystä yksityistettävänä. Suurista yrityksistä listalle nousivat mm. energiayhtiö Latvenergo, öljy-yhtiö Ventspils Nafta, sekä laivakuljetusyhtiö Latvian Shipping Company. Vuonna 1996 aloitettu suuren kaasuyhtiön Latvian Gazen yksityistäminen eteni viime vuonna siten, että kolmasosa sen osakepääomasta myytiin kahdelle saksalaiselle yhtiölle Ruhrgasille ja Preus-

sen Elektralle ja venäläiselle Gazpromille. Kaiken kaikkiaan suurten yritysten yksityistäminen on edennyt suhteellisen hitaasti, ja tarjolla on ollut vain vähemmistöosuuksia. Kuten Virossa myös Latviassa jotkut arvovaltaiset poliitikot ja puolueet ovat infrastruktuuriyritysten ja monopolien yksityistämistä vastaan. Poliittisen vastustuksen lisäksi yksityistämistä ovat hidastaneet mm. yksityistämismisviraston resurssien puute sekä tuotantolaitosten vaikea taloudellinen tilanne: velat, palkkarästit sekä myymättä jääneet tuotevarastot.

Liettuassa noin 88 % teollisuusyrityksistä on tähän mennessä yksityistetty ja yksityisen sektorin osuus bruttokansantuotteesta on 2/3. Viime vuonna yksityistämislustalla oli 1098 yritystä, joista 432:lle oli tehty yksityistämishjelma marraskuun loppuun mennessä. Kaiken kaikkiaan viime vuonna yksityistettiin 270 yritystä. Ulkomaalaiset sijoittajat osallistuivat vain kahdeksan yrityksen yksityistämiseen, mikä kertoo mm. siitä ettei suuryritysten yksityistäminen ole vielä päässyt täyteen vauhtiin. Viime vuoden yksityistämislustalla tosin oli muiden Baltian maiden tapaan strategisesti merkittäviä öljy-, energia-, kuljetus-, ja telekommunikaatio-yrityksiä. Monet samat yhtiöt ovat edelleen myös kuluvan vuoden yksityistämislustalla. Tänä vuonna on tarkoitus saattaa päätökseen 1500 yrityksen yksityistäminen. Joukossa on myös 13 paikallisissa oloissa suurta yritystä kuten Liettuan Telecom, laivakuljetusyhtiö Lithuanian Shipping Company, sekä lentoyhtiö Lithuanian Airlines.

6 Valtiontalous

Virossa valuuttakomiteajärjestelmä rajoittaa raha- ja finanssipolitiikan vaihtoehtoja. Budjetin tasapaino on määrätty lailla ja lisäksi budjetin alijäämän kattaminen keskuspankkirahoituksella on kielletty. Viime vuonna Virossa jatkettiin tiukkaa finanssipolitiikkaa. Valtion talouden hoidossa keskityttiin erityisesti verotuksen tehostamiseen, sekä paikallishallintojen ja keskushallinnon budjettipolitiikan koordinoimisen parantamiseen. Toukokuussa parlamentti hyväksyi lakiesityksen, jonka mukaan kuntien lainanotto saa olla korkeintaan 15 prosenttia

suunnitelluista budjettituloista aikaisemman 20 prosentin sijaan.

Latviassa valtiontalouden viime vuosi oli hyvä ja valtion budjetti oli ylijäämäinen ensimmäisen kerran sitten Latvian itsenäisyyden. Valtion tulot kasvoivat tehostuneen verojen keruun, parantuneen hallinnon sekä mm. yritys-verokorotuksen ansioista. Sen sijaan valmistaja arvonlisäverotulot olivat odotettua pienemmät. Valtion menoista suurimman osuuden muodostivat palkat sekä tavaroiden ja palvelujen maksut. Alustavien arvioiden mukaan valtion budjetin ylijäämä oli viime vuonna noin 1.6 % BKT:sta. Merkittävimpiä viime vuoden uudistuksia oli mm. uuden eläkejärjestelmän käyttöönotto viime vuoden alussa. Uuden eläkelain mukaan viime vuonna ja sen jälkeen eläkkeelle jäävien työntekijöiden eläkkeet määräytyvät niiden edellisinä vuosina ansaittujen tulojen perusteella, joista asianomainen on maksanut sosiaaliveroa. Esimerkiksi viime vuonna eläkkeelle jääneiden eläkkeiden perustana käytettiin edellisen vuoden tuloja. Tänä vuonna eläkkeelle jäävien eläkkeet määräytyvät puolestaan viimeisen 12 kuukauden keskimääräisen palkan perusteella ja vuonna 2000 eläkkeelle jäävien eläke määräytyy viimeisen kolmen vuoden palkkatulojen perusteella. Eläkeuudistuksella pyritään kannustamaan oikeiden tulotietojen antamista, koska eläke määräytyy suoraan tulojen perusteella. Joidenkin mielestä uusi järjestelmä on kuitenkin epäoikeudenmukainen, eikä ota tasapuolisesti huomioon alueellisia eroja tai työttömyyden vaikutuksia. Uutta eläkelakia on pidetty puutteellisena myös siksi, että se ei ota huomioon inflaation vaikutuksia. Virossa ja Liettuassa eläkejärjestelmä uudistus on vasta valmistella.

Liettuassa valtion budjetin ylijäämä oli viime vuonna 1.2 % BKT:sta. Kaiken kaikkiaan valtio keräsi tuloja 23 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Erityisesti yritys- ja tuloveroja kerättiin odotettua enemmän, kun taas arvonlisä- ja valmisteverotulot jäivät odotettua alhaisemmiksi. Budjettilyijäämän taustalla ovat mm. tehostunut verojenkeruu, hallintojärjestelmän tehokkaampi toiminta, yritysveropohjan laajentaminen sekä kasvaneet palkat.

7 Ulko- ja sisäpolitiikka

Ulkopolitiikassa Baltian maita työllisti viime vuonna eniten entistä tiiviimpi integroituminen Euroopan Unioniin. Baltian maat hakivat EU-jäsenyyttä jo vuonna 1995 ja jäsenyyteen valmistavat ns. Eurooppa-sopimukset astuivat voimaan kuluvan vuoden helmikuussa. Euroopan Unionin komissio teki ehdotuksen jäsenyysevenvottelujen aloittamisesta Puolan, Unkarin, Tsekin tasavallan, Slovenian, Viron ja Kyproksen kanssa viime vuoden heinäkuussa (16.7.) Agenda 2000 -toimintaohjelman julkistamisen yhteydessä. Lopullinen päätös asiasta sinetöitiin Eurooppa-neuvoston Luxemburgin huippukokouksessa 12.-13. joulukuuta. Varsinaisen laajennusprosessin avajaiset järjestetään 30. maaliskuuta ja niihin osallistuvat nykyisten EU-maiden lisäksi kaikki kymmenen Itä-Euroopan maata, Kypros sekä mahdollisesti myös Turkki. Itse jäsenyysevenvottelut alkavat 31. maaliskuuta. Lisäksi aloitetaan jäsenyyteen valmistelevat neuvottelut Romanian, Bulgarian, Latvian, Liettuan ja Slovakian kanssa. Komission heinäkuisten maalausuntojen mukaan Baltian maiden suurimpia haasteita ennen EU-jäsenyyttä ovat kansallisen lainsäädännön harmonisointi EU:n sisämarkkinalainsäädännön mukaiseksi, kilpailukyvyyn parantaminen, sekä pankkisektorin ja eläkejärjestelmän uudistaminen Erityisesti kaupan rajoituksiin, kilpailuun sekä pankkitoimintaan liittyvää lainsäädäntöä tulisi tehostaa. Lisäksi Baltian maiden tulee parantaa hallinnon ja oikeuslaitoksen toimintakykyä.

Komission heinäkuinen ehdotus sai osakseen kritiikkiä mm. Latvialta ja Liettualta, joiden mielestä komission tekemät johtopäätökset perustuivat osittain vanhentuneisiin tietoihin. Eritävistä mielipiteistä huolimatta Baltian maat jatkoivat keskinäisen yhteistyön kehittämistä mm. osakemarkkinoilla, energiasektorilla ja kaupassa. Energiayhteistyöstä keskusteltiin mm. viime vuoden syyskuussa. Kaikille Baltian maille yhteisiä energiasektorilla vallitsevia ongelmia ovat mm. puutteellinen lainsäädäntö, heikko kilpailukyky, riittämättömät investoinnit sekä valtio-omisteisten energiayritysten hidas yksityistäminen. Kaupan osalta Baltian maiden maataloustuotteita koskeva vapaakauppasopimus, joka solmittiin jo vuoden 1996 keväällä, astui voimaan viime vuoden alussa. Vapaakau-

pan myötä maataloustuotteiden hinnat eri Baltian maissa ovat lähentyneet toisiaan. Teollisuustuotteiden vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo vuodesta 1994 lähtien. Viime vuonna keskusteltiin niin ikään tulliunionin perustamisesta mahdollisesti jo tänä vuonna. Myös Baltian maiden kauppakamarit ovat aloittaneet yhteistyön, jonka tavoitteena on tukea yritystoimintaa mm. tiedotus-, lainsäädäntö- ja rahoituskysymyksissä.

Baltian maiden suhteet Venäjään ovat olleet koetuksella ja keskustelu maiden välisistä suhteista tiivistyi erityisesti viime vuoden heinäkuussa jolloin NATO päätti itälaajentumisesta ja jäsenyysneuvottelujen aloittamisesta Puolan, Unkarin ja Tsekin tasavallan kanssa. Venäjä vastustaa edelleen jyrkästi Baltian maiden NATO-jäsenyyttä. Venäjä on niin ikään ollut tyytymätön Baltiassa asuvien venäläisten kohteluun, etenkin Virossa ja Latviassa. NATO:n itälaajentuminen sekä vähemmistökysemykset ovat osittain heijastuneet myös Baltian maiden ja Venäjän rajaneuvotteluihin. Venäjä ja Liettua allekirjoittivat maiden rajoja koskevan sopimuksen viime vuoden lokakuussa (24.10), mitä osittain helpotti se, ettei Venäjällä ole Liettuan kanssa yhteistä rajaa kuin Kaliningradin alueella. Sopimukset Viron ja Latvian kanssa ovat muutamia teknisiä yksityiskohtia lukuun ottamatta valmiita ja odottavat allekirjoitusta.

Suomi sopi viisumivapaudesta viime vuonna kaikkien Baltian maiden kanssa. Viron kanssa tehty sopimus astui voimaan toukokuussa, Latvian ja Liettuan sopimukset marraskuussa. Neuvotteluja Baltian maiden WTO-jäsenyydestä jatkettiin niin ikään viime vuonna.

Sisäpolitiikan osalta viime vuosi oli vilkas kaikissa Baltian maissa. Virossa kokoomuksen ja maakansan liiton muodostama vähemmistöhallitus hajosi vuoden alussa, 25 helmikuuta, kun pääministeri Tiit Vähi jätti eroanomuksensa. Vähin luottamusta horjutti mm. sekaantuminen epäselviksi luonnehdittuihin asuntokauppoihin, minkä seurauksena presidentti Lennart Meri järjesti epäluottamusäänestyksen. Uudeksi pääministeriksi nimitettiin aikaisemmin kokoomuspuolueen varapuheenjohtajana toiminut Mart Siimann (50) ja uusi hallitus hyväksyttiin 16. maaliskuuta. Hallitukseen päätyivät oikeistolainen kokoomuspuolue ja maakansan liitto, joilla yhteensä oli 41 paikkaa 101-paikkaisessa

parlamentissa. Maakansanliitto koostuu kahdesta maaseutupuolueesta sekä perheiden ja eläkeläisten liitosta. Poliittisesti lienee merkittäväntä oli kuitenkin maakansanpuolueen Andres Varikin nimittäminen uudeksi maatalousministeriksi. Maatalouspuolueet ovat jo muutaman vuoden ajan vaatineet maataloudelle suojatulleja, joita mm. edellisen hallituksen maatalousministeri (Ilmar Mändmets) vastusti. Aikaisemmasta liberaalista kauppapolitiikasta poiketen Viron parlamentti hyväksyi maatalouden suojatulleja koskevan lain viime vuoden syyskuussa. Lain mukaan tulleja ei oteta käyttöön automaattisesti, mutta hallituksella on siihen lain takaama oikeus.

Latviassa viime vuosi alkoi uuden hallituksen muodostamisella sen jälkeen, kun pääministeri Andris Skele jätti eroanomuksensa. Skelen eronpyyntöön vaikuttivat mm. ristiriidat kahdeksan eri ryhmittymän koalitiollahituksessa sekä Skeleä kohtaan kasvanut epäluottamus presidentin ja poliitikkojen taholta. Latvian parlamentti hyväksyi Skelen johtaman uuden hallituksen 13. helmikuuta ja uudessa hallituksessa oli edustettuina mm. maan kolme suurinta puoluetta vasemmistokeskustalainen Saimnieks, keskustaoikeistolainen Latvian tie sekä Kotimaa ja vapaus –puolue. Skelen hallitus kuitenkin kaatui toistamiseen heinäkuun lopussa toistuvien erimielisyyksien seurauksena. Uudeksi pääministeriksi valittiin Kotimaa ja vapaus –puoluetta edustava Guntar Krasts. Uuteen hallitukseen tuli edustetuiksi neljä puoluetta: Kotimaa ja vapaus –puolue, Latvian tie, Saimnieks sekä maatalouspuolueen ja uudistuspuolueen koalitio. Latviassa järjestettiin viime vuonna myös kunnallisvaalit (maaliskuussa), joissa vasemmistoa edustava Sosiaalidemokraattinen puolue ja Sosiaalidemokraattinen työväenpuolue saivat 23.5 % äänistä. Seuraavaksi eniten kannatusta saivat Saimnieks –puolue (11.5 %) ja Latvian tie –puolue (10.5 %). Edellisissä vuoden 1994 kunnallisvaaleissa eniten kannatusta saivat uudistusmieliset ja viime vuoden kunnallisvaalitulokset kertovat, että poliittinen kannatus on siirtymässä vasemmalle.

Liettuassa järjestettiin kunnallisvaalit viime vuoden maaliskuussa. Konservatiivit saivat kaikkiaan 34 % äänistä (konservatiivinen puolue voitti myös vuoden 1996 parlamenttivaalit). Toiseksi ja kolmanneksi eniten kannatusta sai-

vat Liettuan demokraattinen työväenpuolue (15 %) ja Kristillisdemokraattinen puolue (13 %).

Edellisen kerran kunnallisvaalit järjestettiin vuonna 1995. Sisäpolitiikan osalta vuosi 1997 päättyi Liettuassa presidentinvaaleihin. Joulukuun 21. päivänä järjestetyissä presidentinvaaleissa ei yksikään seitsemästä ehdolla olleesta kandidaatista saanut yli puolta äänistä. Näin ollen kaksi ensimmäisellä kierroksella eniten

kannatusta saanutta ehdokasta Arturas Paulauskas (44) ja Valdas Adamkus (71) jatkoivat vaalien toiselle kierrokselle, joka järjestettiin kulu- van vuoden tammikuussa (4.1.). Kaiken kaikkiaan kilpailu Adamkusin ja Paulauskasin välillä oli tasainen. Adamkus sai 50 % ja Paulauskas 49 % äänistä. Adamkus aloitti virallisen presidenttikautensa 25. helmikuuta, kun istuva presidentti Brazauskas jätti tehtävänsä.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan taloussuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksi Tkatchenko **Pienyrityksiä Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustaapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksi Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Talousintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästtit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyryn **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyryn **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luštšik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.